

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Domingo Euba Sagastigordia

*Amorebieta-
Etxano, Bizkaia
(1924-2011)*

Aurkibidea

Biografia

Bediaga auzoko Bediagauzokoa baserrian jaio zen 1924. urtean. Aita bertakoa zuen eta ama Larrabetzukoa. Bi nebarreba baino ez ziren izan. Umetan, sei urterekin, Eubako eskolara joan zen. Gerra garaian, 22 egunez frontea izan zuten etxe alboan: milizianoen munizoa izan zuten atarteetan eta trintxerak euren soloetan. 23. egunean etxetik alde egin zuten Lemoa aldera, baina bertan ere frontea zegoenez laster bueltatu ziren etxera, erreketez beteta aurkitu zuten etxera. Lan desberdinetan aritutakoa zen, tartean baserrian bertan 16 urtez Eibarko eskopetalantegiko lanak egiten. [AMO-039](#) grabaketa Zornotzako toponimiako ahozko erak batzeko grabaketetan parte hartu zueneko da. Zornotzako ahotsak proiekturako grabaketa egin eta handik bi egunetara joan zen gure artetik.

Zintak

AMO-039

- **Proiektua:** Zornotzako toponimia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Iruarrizaga, Rakel - Olabarri, Ane
- **Data:** 2008-01-03
- **Iraupena:** 31 min
- **Euskarria:** Audio digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea
- **Emalea:** Olabarri, Ane

AMO-110

- **Proiektua:** Zornotzako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-05-27
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea

AMO-111

- **Proiektua:** Zornotzako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2011-05-27
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

AMO-112

- **Proiektua:** Zornotzako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2011-05-27
- **Iraupena:** 37 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Solobarreneko kanterak

- **Erref:** AMO-039/002
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:04:28. **Bukatu:** 00:06:41
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Beraien auzo ondoan harrobia bat dago eta bertako harria eraikuntza desberdinak egiteko erabili izan da. "Solobarreneko kanterak" deitzen diote. Laberako hariak eta adreiluak egiten ziren bertan. Lehen 5 harrobi egon ziren eta bakoitzean sei lagun inguru ibili ziren beharrean.

2. Iturriak

- **Erref:** AMO-039/004
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:07:49. **Bukatu:** 00:09:12
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Larraldeko iturria, Bediagako iturria eta Arkotxako iturria aipatzen ditu. "Bedixako iturrixe" k metal-ura du. Iturri barrenean putzua sortzen zen eta horko ura ganaduarentzako aprobetxatzen zen.

3. Burdin-meatzeak eta txondorrak

- **Erref:** AMO-039/008
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:17:49. **Bukatu:** 00:19:23
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

"Inburriñe" basoan burdina ateratzen zuten bertan baitzegoen "Miñezulo", kalamina ateratzen zuten bertatik. Arrieta deituriko lekuan beruna ateratzen zuten. Beste leku batzuetan ikatza egiteko, txondorra egiteko, lekuak egoten ziren, "Larrenak".

4. Orue ingurua

- **Erref:** AMO-039/010
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:21:56. **Bukatu:** 00:23:08
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Lauaxeta ikastola eta Orue egoitza dagoen lekuan lehen Orue baserria egon zen. Orue zeri esaten zaion azaltzen du.

5. Andareak eta hilkutxak

- **Erref:** AMO-039/012
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:26:36. **Bukatu:** 00:28:56
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolara Eubara joan zen, Eubari "Eube" esaten diote. Inguruko etxeren bat Etxano dela aipatzen du. Errekak bereizten ditu Etxano eta Zornotza. Andari moduan ibilitakoa da, hildakoak lepoan eramaten baitziren lehen. Andariak ezkongabeak izan edo ez desberdina zen: hildakoa ezkondua bazen andariak ere ezkonduak ziren, eta ezkongabea bazen, andaria ere bai. Hildakoak ez baldin badu lehen jaunartzea egin "aingerua" da eta beti hilkutxa zuria izaten zen.

6. Emakumeen ekintza asko txarto ikusiak

- **Erref:** AMO-110/004
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:15:04. **Bukatu:** 00:16:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Lehen gorputz biluziak ikustea ezinezkoa zen. Emakumezko alargunek galarazita zuten beste gizonezko batzuekin harremantzea, txarto ikusita zegoen. Emakumeak beti egon dira gizonezkoan menpe, eta eskerrak hori aldatzen ari dela; hala ere, denbora asko beharko da gauzak aldatu ahal izateko.

7. Bizimodua ikaragarri aldatu da

- **Erref:** AMO-110/006
- **Iraupena:** 0:04:18. **Hasi:** 00:17:59. **Bukatu:** 00:22:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Amak berari hikan egiten zion berba. Sei urte zitueneko bizimodua ere gogoan du eta bizimodua ikaragarria aldatu dela dio. 14 urtera arte eskolara joateko aukera izan arren, etxean lagundu behar izaten zenez, gutxik aprobetxatu zuten aukera.

8. Gaur egun

- **Erref:** AMO-110/007
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:22:17. **Bukatu:** 00:25:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Lehen edo orain bizi gara hobeto? zeren arabera. Bizitzan ez, baina beharrean-eta hobeto. Lehen dena egiten zen eskuz eta orain burua gehiago nekatzen da. Lehen gorputza nekatuta zutela joaten ziren ohera, orain ez. Lehen umetako lagunak bizi guztirako izaten ziren auzokoak izaten ziren-eta. Gaur egun, ostera, auzokoak ezagutu ere ez dira egiten.

9. Lehen auzoko denak ziren hurbilekoak

- **Erref:** AMO-110/009
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:26:22. **Bukatu:** 00:27:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Lehen barriadan 12 auzoko ziren eta egunero egoten ziren, denen barri zuten; gaur egun, ostera, ondo konpondu arren, ez dute elkarren berri.

10. Baserriko tresnak: ferrak, laiak, goldea...

- **Erref:** AMO-110/012

- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:28:42. **Bukatu:** 00:29:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Ganaduari ferrak jartzen zitzaizkien eta ferratokira eroan behar izaten ziren. Ganadua soloko eta basoko beharretarako erabiltzen zen. Laiak, goldeak... erabiltzen ziren.

11. Eskolan gauza gutxi eta erdaraz

- **Erref:** AMO-110/015
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:35:30. **Bukatu:** 00:36:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Eskolan besteen antzera ikasi zuen, baina Franco heldu zenean agintera, erdarazko ariketak ulertzeko arazoak zituzten. Eskolan gauza gutxi ikasi zituen, matematikako eragiketa nagusiak baino ez.</p>

Transkripzioa

Nik, sumar, restar ta multiplicar ta dividir ikesi neuen beste batzuen antzian, batzuk baiño astirua, beste batzuk baiño arintxuau ba! gitxi gorabehera danen bat, barruen. E? Entenietan neukan... neuelako. Gero hasi ziren problemak! Orduen problemie hamahiru urteaz, Francona, erdera. Erderaz goien ipiñi: " Seis cerezas y seis cerezas, ¿cuantas cerezas son?". Ha entenietan ez bozu, nok atara bijok ha ba? Iñok be ez. Entendidu ein biher dozu /bizu/ ikesteko. Nik problematan ez neuen ikesi. Gero gerrie egon zan, gerran ibilli, gerran ibilli ez, baia han ibilli nintzen ni, gerran, gerran. Ama ta aitte han, han ibilli nintzen ni. Nik eskolan ez neuen ikesi, sumar ta restar ta multiplicar ta dividir, handik gora fit! Zeozer bai, baia bahh. Akabau dot, zuk pregunteu beste bat.

12. Futbolearen bidean bertan

- **Erref:** AMO-110/017
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:40:33. **Bukatu:** 00:41:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Eubako eskolara joan zen Domingo. Errepidean aritzen ziren futbolearen oinetan. Auto guztiak ezagutzen zituzten.

13. 60 ume maistra bakarragaz

- **Erref:** AMO-110/018
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:41:55. **Bukatu:** 00:43:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolan 60 lagun ibiltzen ziren maistra bakarragaz. Sarri aldatzen zizkien maistrak.

14. Aste osoan arropa bera

- **Erref:** AMO-110/021
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:48:31. **Bukatu:** 00:50:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Lehen bizimodu eskasagoa zuten: eskasago jantzi, jan... Aste osoan zehar arropa bera izaten zuten soinean, domeketan aldatzen zuten. Guardasolaren ordezkua erabiltzen zuten.

15. Ondasun guztiak maiorazgoarentzat

- **Erref:** AMO-110/023
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:52:55. **Bukatu:** 00:53:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Lehen ondasun guztiak seme zaharrenari ematen zitzaizkion, maiorazgoari.

16. Lau ikasgai liburu bakarrean

- **Erref:** AMO-110/025
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:54:55. **Bukatu:** 00:57:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

Eskolan matematika baino ez zuen ikasi. Lau ikasgai liburu bakarrean izaten zuten. Historia ere ikasi zuten, baina gerora ikasi zuen pinuak tasatzen.

17. Dotrina euskaraz eta erdaraz

- **Erref:** AMO-110/026

- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:57:35. **Bukatu:** 00:58:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:

<p>Dotrina euskaraz eta erdaraz ikasi zuen.</p>

18. Txarrena etxerako, onena saltzeko

- **Erref:** AMO-111/003
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:02:04. **Bukatu:** 00:05:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Garia, baba eta denetarik entregatu behar izaten zuten gerra ostean, alerik onenak gainera. Seirehun litro txakolin egiten zituzten. Martxoko ilbeheran probatzen zuten. Txarrena izaten zen etxerako, onena saltzeko.

19. Txakolina egiten

- **Erref:** AMO-111/005
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:06:37. **Bukatu:** 00:08:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Ardogintza

Laburpena:

Lehen mahatsa zestora botatzen zuten eta hankekin apurtzen zuten. Gero prentsara botatzen zuten.

20. Eibarrerako eskopetak egiten etxean

- **Erref:** AMO-111/008
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:13:04. **Bukatu:** 00:15:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

Bere lehengusuak Eibarrera joaten ziren lanera eskopetak egitera; etxean egiteko aukera izaten zuten. Atarian tailertxoak jarri zuten.

21. Etxeko aseguruaren kontura lanean

- **Erref:** AMO-111/010
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:16:17. **Bukatu:** 00:17:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

Trenez egiten zuten Eibarrerako joan-etorria. Baserriko aseguruarekin moldatzen ziren lanerako, eskopetak etxean egiteko.

22. Eskopetetako egurra

- **Erref:** AMO-111/012
- **Iraupena:** 0:05:08. **Hasi:** 00:20:00. **Bukatu:** 00:25:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

Eskopetak zela egiten zituzten azaltzen du. Eskopeta bakoitza besteekiko desberdina izaten zela dio. Pagoarekin egiten zituzten gehienak. Hagina onena izaten dela dio. Arin hasten den egurra, erraz usteltzen dela dio. Horiek ez ziren eskopetak egiteko erabiltzen.

23. Milizianoak etxeko soroan

- **Erref:** AMO-111/014
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:25:39. **Bukatu:** 00:28:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra garaian, hiltzeko beldurrik ez zutela izaten dio. Etxe aurreko soroetan trintxerak egin zituzten eta beraien etxeko atarian munizioa pilatu zuten. Munizioa eramaten laguntzearren, tabakoa eta pattarra ematen zizkieten.

24. Zornotzan frontea non egon zen

- **Erref:** AMO-111/016
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:32:48. **Bukatu:** 00:34:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Frontea non egon zen azaltzen du.

25. Tabakoa, pattarra eta tiroak debalde

- **Erref:** AMO-111/017
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:34:24. **Bukatu:** 00:36:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Gerraren eragina](#)

Laburpena:

Tabakoa eta pattarra ematen zizkieten debalde "Gorriek". Pattar hari "saltaparapetos" esaten zioten. Fusilarekin hamar tiro egiten lagatzen zioten.

26. Lemoara ihesi

- **Erref:** AMO-111/018
- **Iraupena:** 0:03:39. **Hasi:** 00:36:29. **Bukatu:** 00:40:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Ihes egin beharra](#)

Laburpena:

Milizianoek etxe inguruan hogeit hamar egun egin ostean, handik alde egiteko agindu zieten Domingo eta etxekoei. Zubiak apurtu zituztenez, ezin ziren bidez inora joan. Lemoara joan ziren.

27. Etxeratutakoan, erreketek bertan

- **Erref:** AMO-111/019
- **Iraupena:** 0:04:08. **Hasi:** 00:40:08. **Bukatu:** 00:44:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Gerraren eragina](#)

Laburpena:

Nazionalak heldu zirenean, gizonezkoak koba batean egon ziren ezkutuan. Etxe inguruan zuloak egiten zituzten, babesleku modura. Etxea erreketek nafarrez beteta topatu zuten. Jaten ematen zieten berari eta beste bi mutikoei.

28. Hildako milizianoak

- **Erref:** AMO-111/024
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:47:02. **Bukatu:** 00:49:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Gerran hildakoak eta zauritutakoak](#)

Laburpena:

Etxe asko apurtu zituzten nazionalak obusekin. Egunero botatzen zituztela dio. Hildako milizianoak lurperatu egiten zituzten baina azalean, eta zakurrek jan egiten zituzten. Basoan topatutako hildakoak hilerrira eramaten zituzten.

29. Tabakoa zela erein, jaso eta gorde

- **Erref:** AMO-111/029
- **Iraupena:** 0:05:21. **Hasi:** 00:58:16. **Bukatu:** 01:03:37

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Bizioak

Laburpena:

Milizianoek emandako tabakoa eta pattarra hartzen zituzten, gaztetxoak izan arren. Tabakoak gustu gozoa zeukala dio. Erein eta hartu izan du tabakoa etxean. Artoaren moduan ereiten da; kontaktzen du zela batu, lehortu eta gordetzen den.

30. Txondorra zela egiten zuten

- **Erref:** AMO-112/002
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:01:24. **Bukatu:** 00:04:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak

Laburpena:

Berak ez du ikatzik egin izan baina egiten ikusi bai. Egurra egosi egin behar izaten da, ez erre. Txondorra zela egiten zuten azaltzen du. Zoia zeri esaten zaion azaltzen du.

31. Txondorra zela egiten zuten II

- **Erref:** AMO-112/003
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:04:48. **Bukatu:** 00:06:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak

Laburpena:

Txondorrari su emandakoan, barrutik kanpora erretzen da. Zuloak egiten bazaizkio, zoiarekin tapatu behar izaten da. Zakuetan garraiatzen zen.

32. Andero ibilitakoa

- **Erref:** AMO-112/009
- **Iraupena:** 0:03:12. **Hasi:** 00:15:51. **Bukatu:** 00:19:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Andero ibilitakoa da. Andero gizonezkoak ibiltzen ziren. Hildakoa ezkondua bazen, gizonezko ezkonduak eramaten zuten eta ezkongabea bazen, ezkongabeak. Hildakoa umea bazen, jaunartzea egin arte, zuriz janzten zuten; gero beltzez.

33. Lamina edo antzeko zerbait bai

- **Erref:** AMO-112/012
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:22:40. **Bukatu:** 00:24:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Sorgin konturik ez du sinetsi izan. Laminak egoten direla dio: inoiz ikusi duela egunsentian edo ilunbarrean zeruan pasatzen halako korrante moduko bat, baina ez dakiela zer den.

34. Kopla zahar bi

- **Erref:** AMO-112/013
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:24:34. **Bukatu:** 00:25:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

Kopla zahar pare bat abesten ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-03-26

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com